

CURAÇAO.

Bronnen. Kol. Verslag van 1877.

BEVOLKING. Op den 31 December 1876 (het garnizoen daaronder begrepen).

Burgerlijke staat.

	Mannen.	Vrouwen.	Tot.	Gehuwden, weduenaars en weduwen.	Gesloten huwelijken.	Waarbij geëchte kinderen.
Curaçao.....	10,622	13,168	23,790	2,550	77	69
Bonaire.....	2,320	2,260	4,580	1,053	29	33
Aruba.....	2,678	3,167	5,845	842	29	60
St. Martin (Ned. ged.)..	1,517	1,903	3,420	516	18	46
St. Eustatius.....	790	1,042	1,832	267	7	—
Saba.....	973	1,052	2,025	542	21	6
In 1876.....	18,900	22,592	41,492	5,770	181	214
" 1875.....	18,756	22,268	41,024	5,682	125	129

Naar de geboorteplaats was de bevolking aldus onderscheiden:

Woonplaats.	op het eiland.	Geboren		
		elders in West-Ind.	in Nederl.	in andere oorden.
Curaçao.....	22,681	303	260	546
Bonaire.....	4,554	5	10	11
Aruba.....	5,393	372	13	67
St. Martin (Ned. ged.)....	3,193	194	11	22
St. Eustatius.....	1,703	109	12	8
Saba.....	1,994	25	4	2
Totaal.....	39,518	1,008	310	656

Het getal geboren en gestorven bedroeg:

	Geboren.				Gestorven.		
	Mann.	Vrouw.	Tot.	Waarvan onecht.	Mann.	Vrouw.	Tot.
op Curaçao.....	498	470	968	759	214	210	424
" Bonaire.....	77	78	155	88	17	26	43
" Aruba.....	101	98	199	135	25	31	56
" St. Martin (Ned. ged.)..	61	67	128	85	39	27	66
" St. Eustatius.....	24	18	42	28	11	11	22
" Saba.....	28	29	57	13	11	23	34
In 1876.....	789	760	1,549	1,108	317	328	645
" 1875.....	742	728	1,470	1,062	342	407	749

Onder de 968 op Curaçao geboren en zijn begrepen 20 kinderen, aangegeven als levenloos geboren; van de andere eilanden wordt hieromtrent geen melding gemaakt. Of hier uitsluitend aan doodgeborenen moet gedacht worden, blijkt niet.

Verder zijn nog 16 personen ingeschreven als ingezetenen.

Naar de kerkgenootschappen was de bevolking aldus verdeeld:

	Nederl. Herv.	Metho- disten.	R.-Kath.	Israël.	Niet opgeg.	Totaal.
Curaçao.....	1,678	—	21,129	974	9	23,790
Bonaire.....	150	—	4,426	4	—	4,580
Aruba.....	428	—	5,414	3	—	5,845
St. Martin (Ned. ged.)..	2,625	—	795 ¹⁾	—	—	3,420
St. Eustatius.....	1,047	560	225	—	—	1,832
Saba.....	1,418	—	607	—	—	2,025
In 1876.....	7,346	560	32,596	981	9	41,492
" 1875.....	6,952	550	32,533	989	—	41,024

ALGEMEEN EN GEWESTELIJK BEHEER. Bij koninklijk besluit van den 8 Februari 1876 werd de heer H. F. G. WAGNER, op zijn verzoek, als Gouverneur van Curaçao op de meest eervolle wijze ontslagen, en vervangen door den kapitein ter zee H. B. KIP.

Het *Verslag* bevat de mededeeling, dat de in 1874 in Venezuela aangehouden Nederlandsche schoener *Midas* op den 3 Augustus 1876, van wege de Venezolaansche Regeering, door haren consul op het eiland St. Thomas aan den Nederlandschen consul aldaar werd overgegeven. De schoener werd vervolgens door het bestuur ter beschikking gesteld van de op Curaçao gevestigde eigenaren.

MILITAIR BEHEER. Ult^o. December 1876 bestond het garnizoen op Curaçao, hetwelk in dat jaar boven de formatie was, uit 5 officieren der infanterie, waaronder 1 kapitein kommandant, 1 tweede luitenant der artillerie (instructeur) en 283 onderofficieren en manschappen; de geneeskundige dienst werd uitgeoefend door 2 officieren van gezondheid.

De gezondheidstoestand was in 1876 zeer gunstig.

De stedelijke en de landelijke schutterij op Curaçao zouden, ingevolge besluit van den 8 Mei 1876, gereorganiseerd worden. Dewijl de uit dat besluit voortvloeiende wijzigingen nog niet tot stand gekomen waren, is de sterkte dier schutterijen dit jaar door het koloniaal bestuur niet opgegeven.

De schutterij op de andere eilanden der kolonie was op ult^o. December 1876 sterk:

¹⁾ Volgens opgave van den R.-Kath. geestelijke 1200.

	Officieren.	Onderofficieren en manschappen.
Bonaire.....	2	250 ongeveer.
Aruba.....	5	650
St. Martin (Ned. ged.).....	1	— ¹⁾
St. Eustatius.....	1	22

Het corps volontairs, op Curaçao in 1875 opgericht, bestond bij het einde van 1876 uit: 1 kapitein kommandant, 2 kapiteins, 3 1ste luitenants, 4 2de luitenants en 171 onderofficieren en manschappen.

In het militaire hospitaal op Curaçao werden verpleegd 669 personen, van welke 8 overleden; ult^o. Dec. 1876 bleven in behandeling 38 personen.

RECHTSWEZEN. POLITIE. HYPOTHEKEN. GEVANGENISWEZEN. Het Hof van justitie in de kolonie Curaçao heeft in 1876 20 vonnissen uitgesproken in burgerlijke en 33 in strafzaken; veroordeeld werden 20 mannen en 5 vrouwen. Bij het kantongerecht op Curaçao werden 28 vonnissen uitgesproken in burgerlijke en 45 in strafzaken; bij dat op Bonaire 3 in burgerlijke en 3 in strafzaken; bij den raad van justitie op St. Martin 2 in strafzaken, en bij het kantongerecht aldaar 26 in burgerlijke en 14 in strafzaken; bij den raad van justitie op St. Eustatius 3 in burgerlijke zaken, bij het kantongerecht aldaar 2 in burgerlijke en 7 in strafzaken; bij het kantongerecht op Aruba werden 7 burgerlijke zaken behandeld, bij dat op Saba 17 burgerlijke zaken in der minne afgedaan.

Bij den *hypotheekbewaarder* waren op ult^o. Dec. 1875:

ingeschreven.....	579	posten (a 4½ tot 12 pCt) te samen	f 2,274,910
in 1876 kwamen er bij	101	" (a 6 " 12 ") "	" 342,829
te samen...	680	"	f 2,617,739
in 1876 geh. of ged.			
doorgehaald.....	83	"	" 336,468
blijft ult ^o . Dec. 1876...	597	"	f 2,281,271

De *Weeskamer* der Ned.-Portug. Isr. gemeente op Curaçao is opgeheven. Het bedrag der gelden onder de administratie van de Weeskamer op St. Martin bedroeg op den 31 Dec. 1876 f 4,519, op St. Eustatius f 3,649.

¹⁾ Niet opgegeven.

Gedurende het jaar 1876 werden in de *gevangnissen* opgenomen: op Curaçao 51 (in de Willemstad 82), op Bonaire 8, op St. Martin, niet opgegeven, op St. Eustatius 9 personen; op ult^o. Dec. waren aanwezig: op Curaçao 32 (in de Willemstad ?), op Bonaire geene, op St. Martin 2, op St. Eustatius geene personen.

EREDIENST. *Protestantsche.*

	Gedoopt.	Tot lidmaat aangenomen.	Ingezeg. huwelijken.
Curaçao.....	35	8	8
Bonaire.....	1	—	—
Aruba.....	8	6	—
St. Martin Ned. ged.	84	51	14
St. Eustatius.....	26	—	6
Saba.....	22	47	—

Roomsche-Katholieke. Het getal van gouvernementswege bezoldigde geestelijken bedroeg 15; dat der onbezoldigde is niet opgegeven.

	Gedoopt.	Aangenomen.	Huwelijks- inzegeningen.
Curaçao.....	890	—	93
Bonaire.....	152	50	14
Aruba.....	191	76	—
St. Martin Ned. ged.	31	—	2
St. Eustatius.....	10	—	1
Saba.....	14	—	—

De kapitalen der kerkelijke gemeenten bedroegen op ult^o. December 1876:

die der Protestantsche kerk op Curaçao.....	f 58,969
" " R.-Katholieke " " ".....	" 12,443
" " Ned.-Port. Israël. gem."	" 70,587

De Ned.-Isr. Hervormde gemeente, met 306 leden, ontving uit de koloniale kas eene tegemoetkoming van f 2000 tot gedeeltelijke dekking harer uitgaven, die f 3,797 bedroegen. Eene som, mede van f 2000, werd haar van gouvernementswege toegekend, ten einde in de vacature van een voorlezer en predikant te kunnen voorzien.

LIEFDADIGHEID. Het *Krankzinnigengesticht*. In 1876 werden in dit gesticht opgenomen 6 personen, waarvan 2 als hersteld ontslagen, en 2 overleden zijn, terwijl 1 ontvluchtte. Op ult^o. December 1876 waren aanwezig 13 lijdens. De uitgaven bedroegen f 3,986.

Op genoemd tijdstip bevonden zich in het *Leprozengesticht* op Curaçao 14, op St. Martin 20, en op St. Eustatius 11 personen. Voor het gesticht op Curaçao bedroegen de uitgaven f 3,443.

In het *Armenhospitaal* waren:

op den 1 Jan. 1876 aanwezig.....	48	personen.
bijgekomen.....	101	“
te samen.....	149	“
vertrokken.....	40	
overleden.....	60	
	100	“
aanwezig op den 1 Jan. 1877.....	49	“

De uitgaven, die gedeeltelijk door een subsidie uit de koloniale kas gedekt worden, bedroegen *f* 9,202.

De *Spaar- en Beleenbank* op Curaçao sloot hare balans op den 30 Juni 1876 met *f* 292,126. Het getal deelhebbers was, evenals de drie vorige jaren, 117. Het getal stortingen bedroeg 1578, tot een gezamenlijk bedrag van *f* 128,491. Van de gelijksoortige bank op Bonaire waren weder geene opgaven ontvangen.

Omtrent de kerkelijke bedelingen worden, onder de rubriek *Eeredienst*, in het *Kol. Verslag* eenige opgaven aangetroffen, waaraan de volgende ontleend zijn. De uitgaven van het Protestantsche weezenfonds op Curaçao bedroegen, wegens maandelijksche ondersteuning en kleeding, *f* 1,392. Aldaar werd door de Protestantsche gemeente *f* 1,692, door de R.-Katholieke *f* 1,315 aan de armen uitgedeeld. Elke gemeente ontving daartoe eene bijdrage van *f* 574 uit de algemeene armengelden. Door het Gouvernement werd, als in vorige jaren, aan genoemd fonds een subsidie van *f* 1,500, en aan de R.-K. gemeente eene tegemoetkoming van gelijk bedrag, ten behoeve van hare weezen, toegekend.

ONDERWIJS. Het volgende staatje geeft een overzicht van het onderwijs op Curaçao en op de overige eilanden, bij het einde van 1876. Vooraf zij opgemerkt, dat het getal bijzondere scholen in genoemd jaar, op Curaçao, met 3 vermeerderde.

Op Curaçao.....	4	Landsscholen.....	met	511	leerlingen.
		Bijzondere scholen ¹⁾	“	1,881	“
		in 1876 te samen met		2,392	“
		“ 1875 “ “		2,600	“

¹⁾ Het getal dezer scholen is niet opgegeven. Het *Koloniaal Verslag* vermeldt het cijfer der leerlingen van 11 bijzondere scholen en van de „scholen der zusters van liefdadigheid” in het stadsdistrict en in de buitendistricten.

Op Bonaire.....	1	Landsschool.....	met	78	leerlingen.
		2 Bijzondere scholen.....	“	290	“
		in 1876 te samen met		368	“
		“ 1875 “ “		355	“
“ Aruba.....	2	Landsscholen.....	“	94	“
		5 Bijzondere scholen.....	“	379	“
		in 1876 te samen met		473	“
		“ 1875 “ “		339	“
“ St. Martin N.ged.		Landsscholen.....	“	104	“
		in 1875.....	“	114	“
“ St. Eustatius.	1	Landsschool.....	“	130	“
		in 1875.....	“	120	“
“ Saba.....		“	“	39	“
		in 1875.....	“	35	“

Bovendien wordt melding gemaakt van eene Zondagschool op St.-Eustatius, van den Wesleyaansch-Methodisten zendeling, met 148 leerlingen.

Omtrent het cijfer van het onderwijzend personeel bevat het *Kol. Verslag* geene opgave. Alleen is onder de rubriek *Eeredienst* aangeeteekend, dat op de R.-K. scholen op de eilanden Curaçao, Bonaire en Aruba 22 zusters van liefdadigheid werkzaam zijn.

Op Curaçao werden, door den oudsten landsonderwijzer, kweekelingen tot onderwijzer opgeleid. Hun getal is niet opgegeven.

MIDDELEN VAN VERVOER EN BRIEVENPOSTERIJ. De maildienst tuschen Curaçao en St. Thomas geschiedde tweemaal 's maands met zeilschepen, doch liet in 1876 te wenschen over, ten gevolge van vertraging in de aankomst, door weer en wind veroorzaakt.

Het getal ontvangen en verzonden brieven was in 1876:

	Ontvangen		Verzonden	
	per mail.	per scheeps- gelegenheid.	per mail.	per scheeps- gelegenheid.
Brieven....	17,673	8,870	15,403	78
Couranten..	28,949	17	1,345	1

Van Nederland werden ontvangen 6,008 brieven en 11,825 couranten, en daarheen verzonden 6,246 brieven en 284 couranten.

De ontvangen porto's aan het postkantoor op Curaçao bedroegen *f* 10,533, tegen *f* 8,714 in 1875. Onder het cijfer voor 1876 is begrepen *f* 4,064 voor verkochte postzegels en *f* 95 aan briefkaarten.

GELDELIJK BEHEER. Volgens bijl. D en E van het *Verslag* voor 1874, bedroegen de werkelijke ontvangsten en uitgaven voor de kolonie Curaçao in:

	Ontvangsten.	's Rijks bijdrage.	Uitgaven.
1868.....	f 308,450	f 188,666	f 508,995
1869.....	" 327,233	" 41,873	" 476,032
1870.....	" 363,428	" 33,510	" 427,178
1871.....	" 377,377	" 79,446	" 328,329

De Verslagen voor 1875, 1876 en 1877 bevatten omtrent dit punt *geene* mededeelingen.

De begrotingen van 1872—1878 bedroegen de volgende cijfers:

	Ontvangsten.	's Rijks bijdrage.	Uitgaven.
1872.....	f 333,184	f 110,318	f 443,502
1873.....	" 379,710	" 90,544	" 470,254
1874.....	" 370,471	" 98,396	" 468,868
1875.....	" 390,925	" 82,082	" 473,018
1876.....	" 407,251	" 85,739	" 492,990
1877.....	" 400,501	" 116,801	" 517,302 ¹⁾
1878.....	" 390,246	" 141,941	" 532,187 ²⁾

De militaire kosten en de bezoldiging van den Gouverneur worden, ingevolge de bepalingen van het Regeeringsreglement, uit het IXde (thans Xde) hoofdstuk der Nederl. staatsbegroting gekweten en zijn in bovenvermelde cijfers dus niet begrepen.

DE BANK. Volgens de opgaven, in het *Kol. Verslag* voor 1877 voorkomende, bedroeg het Kapitaal der instelling, ult^o. Dec. 1876, de som van..... f 407,314 waarvan uitstaande aan gediscoteerde wissels, beleende

speciën en gedeponeerde gouvernementswissels..... // 337,747
zoodat in de kassen aanwezig op ult^o. Dec. 1876..... f 69,567
waarbij diversen a..... // 10,193

Totaal bedrag, in de kassen aanwezig op ult^o. Dec. 1876. f 79,760

Dit bedrag bestond voor f 68,470 uit bankbiljetten en voor f 10,290 uit specie, benevens uit f 1000 in bankbiljetten, bij den Voorzitter in kas voor kleine beleeningen enz.

¹⁾ Wet van den 22 Januari 1877 (*Staatsbl.* no. 10).

²⁾ " " " 24 December " (" " 304).

NIJVERHEID, LANDBOUW, HANDEL EN SCHEEPVAART. *Nijverheid.* In 1876 werden 12 scheepsladingen (3,054 ton) phosphorzure kalk, afkomstig van de plantage St. Barbara, op het eiland Curaçao, uitgevoerd, tegen ééne (188 ton) in 1875, toen de eerste verzending van die kalk plaats vond.

De onderzoekingen der maatschappij tot mijnontginning op Curaçao (zie het vorig *Overzicht*, blz. 258) hebben geene bevredigende uitkomsten opgeleverd en zijn daarom voorloopig gestaakt. De bewerking der kopermijn, van wier ontdekking mede in het vorig *Overzicht* melding werd gemaakt, is geheel gestaakt, dewijl de verkregen ertsen slechts eene geringe waarde hadden.

Van Klein-Curaçao, waar de werkzaamheden opnieuw een aanvang hebben genomen, werden 2,304 sloopstonden phosphorzure kalk verscheept.

De steenbakkerij op Bonaire voerde uit 50,100 klinkers en leverde voor het gebruik op het eiland ongeveer 60,000 stuks.

Zout werd in 1876 uitgevoerd: van Curaçao 18,000 vat (daaronder de uitvoer uit de baaien niet begrepen), van Bonaire 58,761 vat, van St. Martin 203,917 vat.

Op Bonaire werd geoogst 62,500 vat; op St. Martin, uit de particuliere pannen, 49,000, en uit het groote meer, door de maatschappij tot zoutwinning, 155,000 vat zout. Op dit laatste eiland is de oogst, die ter inzameling in de pannen gereed lag, door den orkaan van den 12 September 1876 geheel verloren gegaan.

Landbouw. Wegens buitengewone droogte gedurende het seizoen 1876/77 werd op Curaçao geen oogst verkregen. Op Bonaire bestond de opbrengst van den landbouw uit 133,392 kilogram watapanapeul, 14,743 kilogr. rood verfhout, 4,887 kilogr. aloë-hars, 7,312 vat houtskool, 506 vadem brandhout, 370 decaliter maïs, alles bestemd voor uitvoer. Op Aruba werd slechts een weinig zogenaamde zevenweeksche maïs voor eigen gebruik geoogst. Op St. Eustatius waren de voornaamste voortbrengselen van den landbouw: 88,995 kilogram yams, 18,085 kilogr. zoete aardappelen, 55½ vat pindas en 44 vat stijfse.

Op Aruba werden 38 stukjes landsgrond, te samen groot 94 hektaren, voor den landbouw afgestaan.

Veeteelt. Het *Kol. Verslag* bevat het volgende staatje van den veestapel in de geheele kolonie op het einde van 1876.

	Paarden.	Ezels.	Muilez.	Hoornvee.	Schapen.	Geiten.	Varkens.
Curaçao.....	337	2,417	195	2,564	35,792	31,306	545
Bonaire.....	90	700	—	500	480	13,200	370
Aruba.....	47	900	22	123	3,004	13,335	573
St. Martin (Ned. ged.)	193	16	6	757	694	646	270
St.-Eustatius.....	90	95	5	300	350	500	200

In 1876...757 4,128 228 4,244 40,320 58,987 1,958

" 1875...803 4,352 209 4,207 39,983 57,007 1,486

Handel en scheepvaart. Ten gevolge van de geschillen tusschen Nederland en Venezuela bleef de handel van het eiland Curaçao in eene zeer gedrukte stemming.

Het getal schepen, te Curaçao binnengeloopen, was:

	voor directen invoer		voor doorvoer		binnen 3 etmalen		totaal.	
	schepen.	tonnen.	schepen.	tonnen.	schepen.	tonnen.	schepen.	tonnen.
1870	1,145	32,884	92	18,856	29	5,767	1,266	57,507
1871	1,134	27,666	115	36,985	216	19,786	1,295	84,437
1872	1,156	28,806	146	60,860	22	30,558	1,324	120,224
1873	1,041	22,145	213	79,847	19	23,389	1,273	125,381
1874	1,089	149,839	229	111,356	62	84,672	1,318	161,195
1875	942	34,058	43	38,480	36	37,930	1,021	110,468
1876	794 schepen.	55,196 tonn.	33	36,108	827	91,304		

Voor 1876 is niet onderscheiden tusschen schepen voor directen invoer en voor doorvoer.

Onder de ingeklaarde schepen bevonden zich 11 (1932 ton), komende van Amsterdam.

Voor de andere eilanden was de scheepvaartbeweging, als volgt:

	1873.		1874.		1875.		1876.	
	Schepen.	Tonn.	Schepen.	Tonn.	Schepen.	Tonn.	Schepen.	Tonn.
Bonaire.....	511	9,164	543	8,013	414	10,419	463	8,150
Aruba.....	254	4,871	246	2,726	262	2,587	194	2,290
St. Eustat'...	439	23,654	317	4,439	358	4,126	444	4,425
St. Martin...	339	5,071	465	31,472	412	29,291	395	31,727
Saba.....	140	—	182	—	177	—	196	—

St. Martin werd daarenboven aangedaan door 362 zeilbooten.

Op Curaçao werden in 1876 gebouwd: 2 schoeners, metende 67 en 12½ ton, op Bonaire 3 barkjes (5, 6 en 7 ton), op Aruba 2 (4 en 5½ ton), op St. Eustatius 1 zeilboot.

De Curaçaosche koopvaardijvloot telde op ult°. December 1876 39 vaartuigen.

Zeebrieven en zeepassen. In 1876 werden afgegeven: op Curaçao 20 zeebrieven, op Aruba 5, op St. Eustatius 1, op Saba 2.

Onder de 165 op Curaçao verstrekte permissen van onderscheiden aard waren 16 tot opslag, en 89 tot uitvoer van oorlogsbehoefden.

M E N G E L W E R K.

DE REORGANISATIE DER OFFICIËELE STATISTIEK IN HET KONINKRIJK ITALIË.

Het voorlaatste ministerie in Italië, dat met DE PRETIS als president bij koninklijk besluit van 26 December 1877 benoemd werd, trad op met eene ingrijpende verandering in de administratie. Het departement van Financiën werd gesplitst in tweeën, waarvan het eene den ouden naam en uitsluitend de belastingen als onderwerp behield, het andere, departement van de Schatkist genaamd, de comptabiliteit, de staatschuld, het domeinbestuur en het beheer over de schatkist omvatten zou. Het getal ministers bleef negen, daar tegelijk met deze splitsing het in 1860 opgerichte departement van Landbouw, Nijverheid en Koophandel opgeheven werd. Van de attributen van dit departement gingen eenige over naar het nieuwe departement van de Schatkist, andere naar dat van Openbaar Onderwijs, naar dat van Openbare Werken en dat van Financiën; al het overige, waaronder de afdeling statistiek, naar het departement van Binnenlandsche Zaken.

Dit overbrengen van de statistiek naar een ander departement gaf aanleiding tot een opzettelijk overwegen van de vraag, of het bestaand bureel niet eene hervorming behoorde te ondergaan overeenkomstig de wenschen van die vakmannen, die overtuigd zijn dat, om goede resultaten te kunnen geven, de officiële statistiek behoort te worden geconcentreerd in eene instelling, met meer zelfstandigheid bekleed dan waarover eene gewone administratieve afdeling van een departement van algemeen bestuur, in de enge banden der bureaucratie gekneld, beschikken kan, doch die daarentegen in nauwe betrekking staat tot de wetenschap. De minister van Binnenlandsche Zaken beantwoordde deze vraag bevestigend, gelijk blijken kan uit zijn hiernavolgend rapport aan den Koning